

Sven-Erik Sjöstrand
Karl-Olof Hammarkvist

Om ägarstyrning i statligt ägda företag

Ingår i "Ekonomiskt värde och samhällsnytta – förslag till
ny statlig ägarförvaltning."
Expertbilaga i Ägarutredningen (SOU 2012:14)

I denna skrift diskuteras frågan om (svenska) staten skall äga företag och i så fall varför och i vilka former. Inledningsvis behandlas utförligt vad som utmärker staten som företagsägare och vilka för- respektive nackdelar som den ägarformen genererar. Avsnittet avslutas med en listning av ett antal förhållanden som påtagligt påverkar en stats utrymme att verka som företagsägare. Bland dessa kan särskilt nämnas statens roll som både regelsättare och aktör samt dess särskilda ansvar för samhällsviktiga funktioner. Ett statligt företagsägande kan också möjliggöra särskild långsiktighet, driva ett förebildligt handlande (t ex vad gäller miljö- och hållbarhetsfrågor) och uppmuntra finansiell och operativ transparens.

I ett längre avsnitt beskrivs och analyseras orsakerna och motiven till det (svenska) statliga företagsägandet. Där visas att den betydande variation som föreligger när det gäller de statliga företagens uppdrag och uppdragsgivare har konsekvenser för hur den statliga företagspopulationen kan organiseras och det görs även troligt att dessa stora olikheter företagen emellan också kräver differentierad styrning.

I ett därpå följande avsnitt redogör författarna för ett antal av de vetenskapliga studier som främst fokuserar staten som företagsägare. De är i grunden av två typer: jämförande och processuella. I det första fallet handlar det om empiriska studier där forskarna försökt utreda det statliga företagsägandets (relativa) effektivitet genom att jämföra det med liknande privatdrivna verksamheter. I det andra fallet ligger fokus på de privatiseringsprocesser som uppträdde under det sena 1900-talet i främst Central- och Östeuropa.

Med hjälp av texter hämtade ifrån de statsägda svenska företagen illustrerar författarna avslutningsvis hur en så omfattande (58 företag) och starkt diversifierad företagspopulation (alltifrån Operan/ Dramaten till LKAB/Vattenfall) som den statliga skulle kunna organiseras. Ambitionen med denna genomgång är då primärt att skapa respekt för frågans komplexitet men också att tillhandahålla några teorier och modeller som kan användas som analys hjälpmedel när omfattningen av den svenska statliga företagssektorn skall fastläggas och dess styrformer sjösätts.

Beställning: <https://www.hhs.se/en/Research/Centers/CGMS/publications/>

Alternativt via mail till sven-erik.sjostrand@hhs.se.

Pris: 100:-